

Pratarmė

„Kontroliniai testai baigiamajam lietuvių kalbos egzaminui“ yra „Lietuvių kalbos testų VIII–X klasei“ (2003) ir „Lietuvių kalbos testų XI–XII klasei“ (2004) tęsinys. Sudarydama šiuos testus, atsižvelgiau į paskutinių dvejų metų valstybinio egzamino užduotis, kurių šiek tiek kinta tik pateikimas, o esmė išlieka ta pati — patikrinti mokinių raštingumą. Gal labiau linkstama patikrinti rašybos ir skyrybos įgūdžius (pateikiama daugiau įvairesnių atvejų), bet aiškus dėmesys ir kalbos kultūrai. Kalbos kultūros užduotys pateikiamos įvairiai, todėl mokytojas, norėdamas įtvirtinti taisyklingos kalbos įgūdžius, gali pasirinkti tinkamiausią. Parenkant kalbos kultūros pavyzdžius, stengtasi ne atkartoti, kas buvo ankstesniuose testuose, o tik patikrinti, priminti tuos atvejus, kurie mokiniams buvo sunkiausi, taip pat pateikta naujų reikalingų mokėti dalykų. Todėl šiuos testus ir laikau ankstesniųjų tęsinium.

Turbūt darbas yra sėkmingiausias, kai teorija siejama su praktika. Tik iš praktikos paaikėja teorijos spragos. Testai praktiškai išbandyti. Labai svarbu įsidėmėti klystamus atvejus. Manau, pravartu klaidas sisteminti, todėl knygos pabaigoje pateikiamos klaidų nagrinėjimo lentelės; taip pat paliekama vietos ir pastaboms, gerai, kai viskas vienoje vietoje — nereikia knaisiotis po užrašus. Mokiniai gali nustatyti, kurias klaidas jie kartoja, ir kartu geriau įsidėmėti teoriją. Rašybos dalykų nebekartojau — jie yra anksčiau išleistuose testuose.

Testai nebūtinai tik kontroliniai. Juos galima atlikti organizuojant seminarą arba kai kurias užduotis skirti namų darbams. Svarbu tik, kad būtų išsamiai aptariama klasėje. Mokiniai gali dirbti ir individualiai — pateikiami atsakymai. O norint patikrinti, galima parengti kontrolinį darbą iš aptartų testų. Tai pati sėkmingai darau. Keliuose testuose pateiktos lentelės, kur reikia pažymėti taisyklingus ir netaisyklingus sakinius. Juos galima atlikti įvairiai: liepti mokiniams patiems pataisyti, dirbti kartu klasėje, ieškoti paaikškinimo kalbos kultūros ar kituose leidiniuose.

Manau, ir mokytojai, ir mokiniai tikrai ras būdų, kaip pajvairinti mokymąsi, kartu sieks bendro tikslo — ne tik gerai parengti ir pasirengti egzaminui, bet ir ugdytis raštingumą, mokėjimą taisyklingai kalbėti gimtąja kalba.

Autorė

1-as testas

1. Pabraukite suskliaustuosius žodžius ir konstrukcijas, tinkamas vartoti šiuose sakiniuose. (10 taškų.)

1. Lentynose tvarkingai sudėliotas visas poilsiautojų apavas: (basketės, basketkės, sportukai, sportbačiai, sportiniai bateliai, tapkės, šliurės, šlepetės, šlepės, kedai, kedukai).

2. Kodėl paaugliai mėgsta (bliuznyti, nešvankiai kalbėti, pliaukšti, blevyzgoti, kolyti, plūsti, koneveikti, keikti, rūgoti, iškalbinėti)?

3. Sodai (sužaliuos ir klestės, vešės, tarps, bujos, keros, gražiai augs).

4. Stalai nukrauti (bulkutėmis, bulkelėmis, bulkomis, bandelėmis, batonais, pyragais, bandomis).

5. Kodėl taip mėgsti (durnių voliuti, kvailiu dėtis, kvailiuti, paikioti)?

2. *Įrašykite praleistas raides ar žodžių dalis. (4 taškai.)*

1. Privalu padėti artim____, daugiau dėmesio skirti artim____ draugui.
2. Auklėtoja dažnai tave įpareigoja būti atsaking_____.
3. P_____kontroliuokite, kad ataskaitos būtų pateiktos laiku.
4. Skubu paragintas laikrašč_____ skaityti.
5. Jis jautė didelį potraukį mok_____.
6. Šalys siekia abipusi_____i naudingų ryšių.

<...>

4. *Padėkite trūkstamus skyrybos ženklus. (22 taškai.)*

1. Ačiū padėjojo senelis tokiu išdidžiu balsu jog visi suprato kad jis laiko save ponu ir kad yra patenkintas tvarka viešpataujančia kapinėse ir tvarka viešpataujančia prie stalo ponas varguoliui sagos į kapą nenumes pieną iš našlės ąsočio plemps tol kol nusprogs... 2. Anot mūsų senelio tas kuris sukčiui grašį į kišenę kiša jau ir duobę paslapčiukais jam kasa. 3. Aš jam nepatarinėjau teisybės ieškoti nieko napatarinėjau ir Magnus palaikė mane ištikimiausiu palydovu tikru draugu atrama ir paguoda nelaimėje. 4. Aš siela nuo jo atsiskyrusi pasilikau lange esu langas matau Tvirbutą iš šalies ir Tvirbutas turėtų būti bejausmis. 5. Beribį Rietavo pasaulį tu ir dabar atsimeni ir man skaudu viskas kas buvo tavo kas ir dabar tau priklauso namai gimtieji sodas kalvos upės slėnys eglių girios keliai ir pakelės Roma ir Amerika man nepažįstama svetima... 6. Būdavo einu keliu staiga pasivaidena kad vaikas kuris atbėga priešais tai kuris nors iš jūsų mano sūnus... 7. Dabar žibintas apšvietė ir gultus iš avikailių senus krėslus su atkaltėm ir rankdėtėm vyno ąsočius pasieniuose vidury kilimo nuspirtus vasarinius batus iš plonos odos. 8. Degdavo ugnis ir aš jusdavau kad joje yra ir Dievas ir piktosios dvasios ir gerosios fėjos ir protėvių vėlės. 9. Didieji žvėrys pikti jei žmogų sudrasko suėda ir vėlę visiškai išnyksta žmogus... 10. Mąsto kiek sykių Viešpatie degino Senąjį Testamentą ant laužo degino šimtmečiais degino nesudegino nedega tai kas iš atminties neišdyla Viešpatie. 11. Grafas sugebėdavo tiksliai įvertinti pilių padėtį neklysdamas nusprendavo kaip ir kuo pylimais grioviais ar tvenkiniais jas geriausia įtvirtinti. 12. Ieva pakelia akis aukštyn į jo veidą žiūri rodos į veidą o mato lazdynų šakas viršūnes aukštai dangų dar aukščiau. 13. Į Kiprijono vestuves Širvių dvare be daugelio kitų senų ištikimų bičiulių atvažiavo ir Stanislovas Kiška Breslaujos seniūnas. 14. Jam pasirodė kad priešpriešais atvažiuoja kokie nors didikai ir jau suko arklius į šalikelę kai išvydo tasai šviesiaplaukis jaunuolis sustabdė baltuosius žirgus didikų karieta paprastam vežimui kelią užleido!